

Posudek vedoucího bakalářské práce.

Descartova metodická skepse

Descartes' methodical scepticism

Martina Šolcová

Vedoucí práce: Mgr. Hynek Janoušek, Ph.D.

Studijní program: Filozofie / B6101

Studijní obor: Filozofie a společenské vědy / 6101R029

Autorka sleduje Descartovu metodickou skepsi ve spisech *Rozprava o metodě* a *Meditace o první filosofii*. Vychází zejména ze shrnujících příruček, které tato díla vykládají a které je zasazují do kontextu 17. století. Výklad je někdy zjednodušující – filosofové 17. století se např. nenazývali racionalisté (s. 5). Jednak v tomto období vznikl také moderní empirismus, jednak v něm lze nalézt i zástupce jiných směrů (Komenský apod.) a konečně samotné rozlišení racionalismus vs. empirismus pochází až z 19. století. Občas se však autorce zadaří i poukázat na zajímavé souvislosti (vazba Descartes – Occam, s. 9). V celku se autorka většinou drží běžné četby, jak ji podává sekundární literatura různých úvodů.

Jistou výjimku tvoří pasáže o extrémní skepsi Sexta Empirica. Autorka zde referuje filosofické myšlenky hlouběji a do detailu, zejména díky tomu, že její četba je v tomto bodě odbornější povahy (zejména Long, A., *Héllenistická filosofie, stoikové, epikurejci, skeptikové*).

Spolu s Empiricem probírá autorka i Montaigne jakožto inspirátora Descartových skeptickým úvah. Autorka se zde z části opírá i o vlastní četbu Montaignových esejů.

Do protikladu ke skeptikům klade M. Šolcová dílo Galilea Galileiho, který inspiroval Descartovu snahu založit přírodní filosofii jednou provždy na matematizujícím základě nové mechanistické fyziky. (s. 19-20). Narozdíl od Galilea však Descartes využívá skepsi, aby otrásl všemi tradovanými názory a neproověřenými míněními a snaží se najít metafyzický základ jistoty a pravdivosti všeho vědění. Obecně pak Descartova základní východiska práce referuje skrze četbu W. Rōda.

Rozbor samotné metodické skepse sleduje práce v *Meditacích o první filosofii*, ne vždy je jasné, jestli autorka chápe přesnou souvislost jednotlivých kroků, ale jednotlivé myšlenky jsou popsány celkem zřetelně. Ze strany 26 se ani po konzultaci nepovedlo odstranit větu, že pravdy matematiky jsou podle Descarta nepochybné, správně by mělo být, že se zdají být nepochybné, ale nejsou – Bůh by mohl způsobit, abychom se i při sledování jednoduchých matematických úloh vždy mýlili.

Celkem sympatická je snaha autorky popsat Descartovu teorii hierarchie a povahy vrozených idejí, jimiž poznáváme základní strukturu skutečnosti ve všech třech jejích oblastech (Bůh, *res cogitans*, *res extensa*).

V závěrečné třetině práce autorka sleduje některá základní témata Descartovy filosofie podrobněji (důkaz existence Boha, existenci já, protiklad duše a těla a jejich nezávislost, povahu lidského těla a problém vzájemného působení těla a duše).

Práce opět nevybočuje z běžných standardizovaných výkladů Descarta. Způsob seřazení kroků a jejich vztah není ale vždy jasný – existence Boží se probírá před kapitolou o existenci já, tedy v opačném pořadí, než je obvyklé apod.

K formální stránce nemám připomínky.

Práci považuji za obhajitelnou a hodnotím známkou c.

Otázky k obhajobě.

1. Proč u Descarta předchází myšlenka nezpochybnitelnosti vlastní existence důkazu Boží existence?
2. Považujete důkaz Boží existence u Descarta za povedený? Pokud ne, proč?
3. Proč se podle Descarta můžeme mýlit, i když nás stvořil dobrý a neomylný Bůh?